

MEDI AMBIENT 'L'EBRE' repassa en dos capítols la trajectòria vital i professional de qui es pot considerar el pare dels dos parcs naturals del territori

"Sense el Parc, avui al Delta no es faria arròs"

ENTREVISTA Rafel Balada Llasat (I)

Exdirector del Parc Natural del Delta i del Parc dels Ports

AMPOSTA Oscar Meseguer

Rafel Balada Llasat va néixer a Amposta fa 65 anys i fa pocs mesos que es va jubilar. Reconeix un cert alleugeriment vital després d'haver-se dedicat durant més de 30 anys a la gestió dels dos parcs naturals de les Terres de l'Ebre, dels quals se'n pot considerar el pare en la mesura que n'ha estat el primer director. Ens rep a la seua casa de camp, al terme municipal d'Amposta, on la seua austeritat personal, no exempta de cordialitat i humanitat, contrasta amb l'esplendor de la seua biblioteca, habilitada en un magatzem. Gens procliu al protagonisme, repassa per primera vegada la

L'ENCÀRREC

"De vegades no et vols complicar la vida per covardia, pero si no acceptes la responsabilitat, després has de callar"

seua llarga trajectòria que el **SETMANARI L'EBRE** oferirà en dos capítols: en aquest i en el pròxim número. Abordem primer l'origen del seu vincle amb el patrimoni natural i el seu cicle al delta de l'Ebre.

Pregunta: Vostè explica que no aspirava a gestionar el patrimoni natural, sinó a estudiar-lo i a gaudir-ne i fer de pagès.

Resposta: Jo vinc d'una família pagesa. Mai no em vaig plantejar fer res que no fos agricultura. Vaig fer enginyeria tècnica agrícola a la Universitat de València. Mons pares no em van voler enviar a Barcelona perquè era una universitat molt contestatària al franquisme, però a València va ser pitjor: allà els quatre que ens vam moure una mica ens vam exposar encara més i, de fet, em van detindre més d'una vegada, per exemple per portar una pancarta que deia "Volem missa en valencià".

P: I va tornar a casa per fer de pagès.

R: Em vaig posar a treballar les terres. M'apassionen la natura i la música, però això, en una família molt tradicional, no acabava d'encaixar. Fins i tot em van intentar arreglar un matrimoni i va arribar un moment que em vaig plantar. Jo m'avenia a portar les terres, per tradició familiar, perquè és

una professió que m'agrada i perquè et permet independència, però no estava disposat a anar a ballar a no sé on per imposició. Els vaig dir: si em neces-siteu, ja vindré. Jo m'havia assabentat que el govern de Canadà volia reclutar guardaboscors a través del centre forestal de Lourizán de Galícia i me'n vaig anar cap allà, però m'hi vaig haver d'estar gairebé tres anys perquè aquella temporada no van demanar gent per anar a Canadà.

P: Aleshores, quan comença el seu vincle amb l'administració catalana?

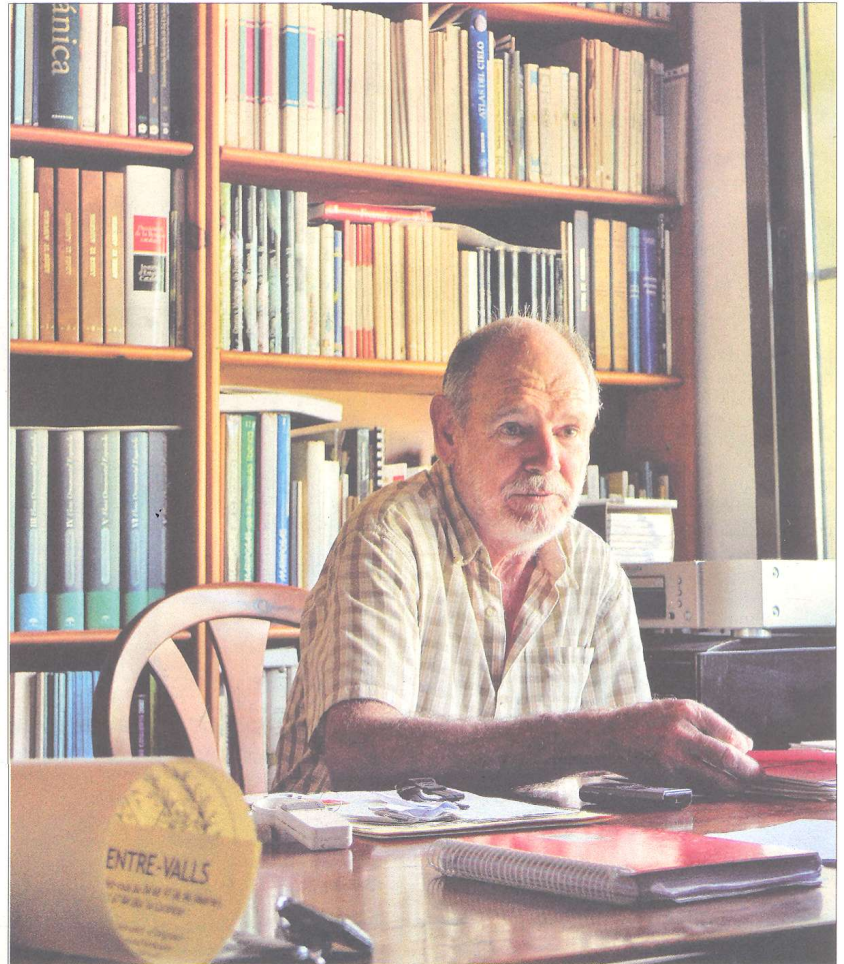
R: Als 17 anys vaig fer una consulta a l'Institut Botànic de Barcelona i quan em van contestar vaig veure que qui ho feia era Oriol de Bolòs, reconegutíssim catedràtic de Botànica, amb qui a partir d'aleshores vaig tindre una bona amistat. Li vaig enviar uns treballs de botànica i em va preguntar que què feia a Galícia i quan li vaig dir que esperava per anar a Canadà, em va dir que aviat els catalans ens governaríem nosaltres mateixos [eren els primers anys 70] i que em necessitarien. Em va demanar que em posés en contacte amb Ramon Folch, autor de *La història natural dels Països Catalans* i una eminença, probablement qui hauria d'haver estat conseller de Medi Ambient d'aquest país i qui aleshores estava mantint un equip encarregat de parcs naturals.

P: Devia ser com l'embrí del posterior departament de Medi Ambient del Govern. I què hi va fer, vostè?

R: Només vaig posar com a condició que no volia viure a Barcelona i em van dir que només seria un temps, però hi vaig estar tres anys. Oficialment, feia un estudi sobre els incendis forestals que hi havia a la demarcació de Barcelona. A Lourizán havia adquirit certa fama amb un grupet que érem un punt suïcides a l'hora d'enfrontar-nos al foc. Durant aquesta època es va fer el Congrés de Cultura Catalana i vaig ser el responsable al Principat de la campanya de salvaguarda del patrimoni natural. Finalment, vaig decidir anar-me'n, de Barcelona.

P: Per tornar a les finques de la família?

R: No ben bé. Sóc espartà i frugal, i en un rampell de joventut vaig pensar: m'agrada la natura, voldria dedicar-me a la recerca forestal perquè aleshores es feien moltes repoblacions forestals amb espècies exòtiques i no es treballava amb els pins i els roures nostres; me'n vaig als Ports, m'emporto quatre cabres i em faig un hort; amb quatre publicacions tinc prou per viure... Ho vaig comentar als amics de

Rafel Balada, en un moment de l'entrevista amb el 'Setmanari L'Ebre'. / NÚRIA CARO

l'agrupació excursionista i s'hi van començar a apuntar, com si fos una comuna hippie. Fins i tot vam comprar un tros i encara hi tinc una caseta, allà dalt. Però, estant allà, a mon pare li detecten un càncer. Em van demanar que em posés al capdavant de la gestió de les terres. El van intervindre el març del 1978 i al desembre va morir, però per les circumstàncies familiars ja em vaig quedar a casa fins al 1983. Portava les terres i per a mi era una situació ideal.

P: L'any 83 és l'any de creació del Parc Natural del Delta de l'Ebre.

R: A l'agost es va publicar el decret de creació enmig d'una polèmica forta perquè a la llacuna del Canal Vell estaven fent dessecacions molt importants. Tot i ser de propietat privada en aquell moment, la gent de Deltebre se n'havia beneficiat caçant i pescant durant la Guerra i la postguerra i s'ho sentia molt seu. La gent va sortir al carrer en veure que dessecaven la llacu-

DIGESTIÓ

"El territori va evolucionar des d'una visió reticent del Parc fins a un reconeixement popular"

na perquè l'encarregat de la finca Bombita [actualment, propietat de l'Estat tot just per fer-hi un projecte conservacionista que està encallat des de fa anys] va fer un canal de circumval·lació: la idea no era dolenta [l'impulsor era Joel Bonet, ja vinculat a la Comunitat de Regants de l'Esquerra, que després presidiria amb polèmica pel seu aval al transvasament], però es va menjar bona part del Canal Vell. La gent de Deltebre es va empenyar i els independents, que governaven amb majoria a l'Ajuntament, que són els que havien aconseguit la independèn-

cia respecte de Tortosa, se'n van anar cap a Barcelona. Ja abans, el primer Ajuntament democràtic d'Amposta va intentar tirar endavant un parc natural i va xocar amb la percepció que era un risc per a l'agricultura. Però, en rebre la queixa de l'Ajuntament de Deltebre, la Generalitat, conscient que el Delta era un ecosistema molt fràgil, amb zones humides interconnectades amb un gran valor ecològic que en l'àmbit europeu començava a ser una vergonya que no tinguessen cap figura de protecció al marge d'una Reserva de Caça, anacrònica però mínimament funcional, a la punta de la Banya, va pensar que era el moment de fer el Parc.

P: I qui va engegar el projecte des de Barcelona?

R: El govern de Deltebre va trobar la complicitat de qui va sentar les bases de la protecció del medi natural a Catalunya, que va ser Xavier Carceller, a qui no se li han reconegut prou els seus mèrits. Arquitecte de formació, és